

KATALOG ZNANJA

1 IME MODULA: ZAKONODAJA, ETIKA IN KOMUNIKACIJA

2 USMERJEVALNI CILJI

Dijak:

- razvija moralno etično presojo, vzgaja si vest in skrbi za osebnostno rast,
- oblikuje ustrezen odnos do življenja, zdravja, bolezni, umiranja in smrti,
- razume medsebojno povezanost zakonskih in etičnih norm,
- spozna, da se bioznanosti lahko tudi zlorabijo in da je določena kritična pozornost posameznika nujna,
- razvija humane, kulturne medsebojne odnose ter odgovornost do preiskovancev, sodelavcev, družbe in poklicnih organizacij,
- razvija medosebne in poklicne komunikacijske spretnosti,
- razvije odgovornost do biološkega materiala preiskovancev z vidika enkratnosti, neponovljivosti in omejene količine vzorca,
- razvija odgovornost do preiskovancev z vidika varovanja osebnih podatkov in pravic preiskovanca,
- spozna temeljno zakonodajo na področju zdravstva in osnovne pravne akte za področje laboratorijske medicine,
- spozna kodeks deontologije v laboratorijski medicini,
- pozna pomen kakovosti v zdravstvu in specifično zagotavljanja kakovosti v laboratorijski medicini,
- izgradi temeljna spoznanja o naravi in kompleksnosti komunikacije,
- razvija medosebne in poklicne komunikacijske spretnosti (socialne spretnosti, spretnost učinkovitega sporazumevanja, spretnost sodelovanja in timskega dela),
- razvija pozitivno naravnost in motivacijo za vseživljenjsko učenje in razvoj lastnih veščin ter spremlja, uvaja in se prilagaja novim spoznanjem na področju stroke in zakonodaje,
- izgradi temeljna spoznanja o naravi in kompleksnosti učinkovite komunikacije,
- razvija asertivne medsebojne odnose ter odgovornost do obiskovalcev, sodelavcev, svojcev, družbe in poklicnih organizacij,
- spozna pomen socialnih veščin za učinkovitost pri delu in aktivno sodeluje v skupini,
- razvija pozitivno naravnost in motivacijo za vseživljenjsko učenje in razvoj lastnih veščin ter spremlja, uvaja in se prilagaja novim spoznanjem na področju stroke in zakonodaje,
- uporablja strokovno literaturo in elektronske medije za pridobivanje podatkov.

3 VSEBINSKI SKLOPI

Modul je sestavljen iz vsebinskih sklopov:

OZNAKA	VSEBINSKI SKLOP
ZZ	Zdravstvena zakonodaja
E	Etika
KOM	Komunikacija

4 OPERATIVNI CILJI

Vsebinski sklop: ZDRAVSTVENA ZAKONODAJA

Poklicne kompetence

- poznavanje pravnih predpisov v zdravstvu, in še posebej na področju laboratorijske medicine (zakoni, pravilniki) in ravnanje v skladu z njimi.

Informativni cilji	Formativni cilji
Dijak: • navede temeljne človekove pravice in pravice pacientov v Ustavi RS ter razloži deklaracije človekovih, pacientovih in otrokovih pravic, • opiše temeljne predpise, ki zagotavljajo zdravstveno varstvo posameznika, • pozna temeljne predpise, ki zagotavljajo organiziranost in delovanje zdravstvenega sistema, • pozna temeljno delovno pravno zakonodajo, • pozna osnovne pravne zahteve za delo medicinskega laboratorija, • pozna vire za seznanitev z zdravstveno zakonodajo.	Dijak: • ravna v skladu z Ustavo RS in predpisi o zagotavljanju človekovih pravic ter pravic pacientov, oseb s posebnimi potrebami in otrok, • ravna v skladu z določbami Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, • sodeluje pri zagotavljanju zdravstvenega varstva posameznika (obseg pravic do zdravstvenega varstva), • ravna /deluje/ v skladu z Zakonom o zdravstveni dejavnosti ter podrejenimi akti: Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati laboratoriji za izvajanje preiskav na področju laboratorijske medicine, Seznam poklicev v zdravstveni dejavnosti, Evidenca reguliranih poklicev; statut delovne organizacije (organiziranost zdravstvenega sistema, delovne organizacije,...), • ravna v skladu z določbami Zakona o delovnih razmerjih in določili kolektivnih pogodb (delovni status, pogoji dela, pravice in dolžnosti delavca,...).

Vsebinski sklop: ETIKA

Poklicne kompetence

- presoja in ravnanje v skladu z veljavnimi moralno etičnimi načeli, poklicnimi dolžnostmi in pravnimi predpisi.

Informativni cilji	Formativni cilji
Dijak: • pojasni pojme etika, morala, vrednota, vest, dolžnost, • opiše pomen listin, ki opredeljujejo poklicno etiko, • predstavi pravne predpise, ki zavezuje zdravstvenega delavca v laboratorijski medicini pri opravljanju svojega poklica, • razloži razliko med pravno (zakonodaja) in moralno (etika) normo, • razloži etična načela iz kodeksa deontologije v laboratorijski medicini, • pojasni pojem bioetika in vplive na poseganje v človekovo življenje, • razloži pravice osebe s posebnimi potrebami.	Dijak: • sprejema in uporablja načela deontologije v laboratorijski medicini: načela etičnega vedenja, odnos do bolnika in bolnikovega biološkega vzorca, do izbrane metodologije in tehnologije, do kontrole kakovosti dela, do nujnih preiskav, do tajnosti rezultatov preiskav, do medicinskih raziskav in objavljanja, • situacije, dogodke, dejanja, presoja skladno z moralno etičnimi načeli, • ozavesti, reflektira dogodke z vidika moralno etičnih vrednot in oblikuje lestvico vrednot, • primerja in analizira nekdanje veljavne kodekse etike s sedaj veljavnimi listinami in sedanjo zakonodajo in prepozna večno veljavna etična načela, • svoje delo opravlja skladno z veljavnimi etičnimi in pravnimi listinami in izvaja osebno refleksijo, • pri svojem delu se ravna po etičnih načelih, • prepoznava pozitivne in negativne strani bioetike, • razvija pozitiven odnos in spoštovanje do človekovega življenja od spočetja do smrti, • razvija spoštljiv odnos do biološkega materiala preiskovanca.

Vsebinski sklop: KOMUNIKACIJA

Poklicne kompetence

- poznavanje in razumevanje principov kakovostne medsebojne komunikacije, upoštevanje načel komuniciranja z osebami s posebnimi potrebami in smiselna uporaba v praksi,
- poznavanje in razumevanje bontona, socialnih veščin, principov učinkovitega pogovora in smiselna uporaba v praksi.

Informativni cilji	Formativni cilji

Dijak: • opredeli pojem sporazumevanja (komunikacije) ter razloži funkcije, • oceni pomen sporazumevanja v medosebnih odnosih, • pozna in razume osnovni model komunikacije (pošiljatelj - sporočilo - kanal/metoda/način - prejemnik - odziv), • razume vlogo čustev, motivacije ter stališč in predsodkov v procesu komunikacije, • razlikuje različne vrste komunikacije glede na različne kriterije (besedno in nebesedno; enosmerno in vzajemno; posredno in neposredno; interpersonalno in intrapersonalno), • oceni pomen izbire ustrezne oblike komunikacije glede na namen, • navede in pojasni značilnosti različnih oblik besedne komunikacije (osebna, telefonska, pisna), • pozna in razvije veščine govorne komunikacije in osvoji pravila govornega bontona, • primerja denotativni in konotativni pomen besed ter ovrednoti njun pomen v komunikaciji, • opredeli in pojasni nebesedno komunikacijo, • z zgledi pojasni različne vidike nebesednega sporazumevanja (glasovni znaki, geste, telesna drža, izrazi obraza, stik s pogledom, telesni dotik, oblačenje, osebni prostor oz. teritorialnost,...), • analizira komunikacijski proces z vidika skladnosti/neskladnosti besednega in nebesednega sporočila, • navede in pojasni različne ovire v učinkoviti komunikaciji, • razvija socialne veščine in ovrednoti njihov pomen v medsebojnih odnosih; • opredeli komunikacijske stile (asertivni, pasivni, agresivni, manipulativni) in njihove značilnosti, • razvija socialne veščine, • razvija tehnike poslušanja in jih nekaj navede ter razloži (odpiranje vrat, aktivno poslušanje, parafraziranje),	Dijak: • razvije pozitiven odnos in pripravljenost za kakovostno medosebno komuniciranje, • analizira proces komunikacije v avtentičnih situacijah, identificira posamezne elemente komunikacijskega modela in prepreči napake v komuniciranju, • analizira čustvovanje in motivacijo akterjev komunikacije in presoja vpliv obeh dejavnikov na potek in izid, • analizira komunikacijo z vidika stališč in potencialnih predsodkov akterjev in presoja njihov vpliv, • analizira vrste komunikacije s pacienti in jih glede na različne kriterije razvršča, • identificira in ozavešča lastne veščine sporazumevanja ter razmišlja o njihovi skladnosti z zahtevami poklica, • presoja ustreznost posamezne oblike besednega komuniciranja s preiskovanci v konkretnih primerih, • pri komunikaciji upošteva veščine govornega bontona (pri sprejemu in poslavljanju pacienta, pri telefonskem komuniciranju), • upošteva denotativni in konotativni vidik v komunikaciji s preiskovanci, • prepozna nebesedno komunikacijo pri pacientih (govorica telesa, zvočni vtis, osebni videz, obleka, urejenost ter prostor, barve), • razvije veščine pošiljanja sporočil skozi različne kanale, • razvije veščino analize komunikacijskega procesa z vidika skladnosti/neskladnosti besednega in nebesednega sporočila, • preprečuje možne motnje v komunikaciji s preiskovanci in sodelavci; identificira dejavnike motenj ter možne posledice in načine za preprečevanje le-teh, • razlikuje in prepozna različne komunikacijske stile, reflektira prevladujoči komunikacijski stil in uporabi asertivno komunikacijo, • uporablja osnovne tehnike poslušanja (odpiranje vrat, parafraziranje, ...), aktivno poslušša sogovornika z namišljenim problemom, • komunicira z jaz- in ti-sporočili v raznovrstnih življenjskih situacijah (zunaj

• razvija tehniko jaz-sporočanja, • razvija uporabo povratne informacije (potrditev) ter navede in s primeri pojasni različne tipe povratnih informacij, • izgrajuje razumevanje samorazkrivanja in njegov pomen v komunikaciji; • opredeli pojem medosebni konflikt; navede in na primerih pojasni izvore medosebnih konfliktov, • analizira proces reševanja medosebnih konfliktov ter spozna pravila učinkovitega reševanja konfliktov, • pozna načela timskega dela, • opredeli in pojasni pojem komunikacijske mreže in razlikuje različne tipe komunikacijskih mrež, • opredeli različne skupine pacientov (starostne, osebnostne, etnične) in pojasni njihove značilnosti, • razlikuje različne pristope v komuniciranju s pacienti: z otroki, z odraslimi, starostniki, osebami s posebnimi potrebami, • pridobljeno znanje o komunikaciji poveže in načrtuje načine komunikacije s pacienti, ki jih bo uporabljal pri svojem delu, • opredeli in pojasni značilnosti pogovora (ciljnost, strukturiranost, nadzor), • navede in pojasni principe učinkovitega vodenja sestankov ter analizira dogajanje na različnih primerih, • opredeli in pojasni kriterije učinkovitega javnega nastopa oziroma predstavitve, • zaveda se svoje vloge v timu in skrbi za dobre medsebojne odnose, • različnost razume kot kvaliteto, uveljavlja svojo različnost in strpno ravna v konfliktnih situacijah.	• pouka) ter simuliranih situacijah, • analizira dialog z vidika jaz- in ti-sporočil ter njihovih učinkov, • tvori različne tipe povratnih informacij (pozitivna/negativna, pogojna/brezpogojna, realna/nerealna; vse medsebojne kombinacije), • razvije veščino samorazkrivanja v različnih komunikacijskih kontekstih (v različnih odnosih), • predvidi potencialne izvore konflikta ter razmišlja o tem, katere vzroke zanj so (bi) navedli drugi vpleteni; razmišlja o izvorih potencialnih razlik v zaznavanju vzrokov konflikta, • uporabi učinkovito strategijo reševanja konfliktov ter jo ovrednoti z vidika konstruktivnosti, • pravilno reagira v različnih situacijah timskega dela, • ovrednoti najustreznejši tip komunikacijske mreže za delo v laboratoriju; • ustrezno komunicira z različnimi skupinami, • načrtuje načine komuniciranja s preiskovanci, • v skladu z značilnostmi pogovora vodi razgovore (npr. za sprejem na delovno mesto,..), • analizira učinkovitost pogovora ter identificira pozitivne in negativne vidike lastnega ravnanja, • uporabi različne stile vodenja sestankov ter raziskuje vplive le-teh na razmišljanje, doživljanje in ravnanje udeležencev, • razvija osnovne veščine nastopanja oz. predstavitve ali svoje nastope vrednoti in korigira, • identificira lastne prednosti in pomanjkljivosti predstavitve ter načrtuje spremembe.